

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 114/12
Λουξεμβούργο, 11 Σεπτεμβρίου 2012

Απόφαση στην υπόθεση C-43/10
Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Αιτωλοακαρνανίας κ.λπ. κατά Υπουργού
Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων κ.λπ.

Η ύδρευση και η άρδευση συνιστούν λόγους σημαντικού δημόσιου συμφέροντος οι οποίοι μπορούν, καταρχήν, να δικαιολογήσουν την εκτροπή του ρου του ποταμού

Εντούτοις, το κράτος μέλος οφείλει να προσδιορίσει με ακρίβεια τις συνέπειες που θα έχει για τις περιοχές για τις οποίες πρόκειται η υλοποίηση του σχεδίου και να λάβει κάθε αναγκαίο αντισταθμιστικό μέτρο ώστε να εξασφαλισθεί η προστασία της συνολικής συνοχής του Natura 2000

Επί είκοσι και πλέον έτη οι ελληνικές αρχές επιδιώκουν τη μερική εκτροπή του ρου του ποταμού Αχελώου της Δυτικής Ελλάδας προς τον ποταμό Πηνειό της Ανατολικής Ελλάδας και την αξιοποίηση του άνω ρου του ποταμού Αχελώου με την κατασκευή φραγμάτων. Οι δύο ποταμοί πηγάζουν από την οροσειρά της Πίνδου. Ο Αχελώος, με μήκος 220 χιλιόμετρα και πλάτος περίπου 90 μέτρα, εμπλουτιζόμενος με τα νερά αρκετών παραποτάμων, εκβάλλει στον Πατραϊκό κόλπο. Διασχίζει ένα από τα σημαντικότερα υδατικά διαμερίσματα της χώρας και συνιστά πολύ σημαντικό ποτάμιο οικοσύστημα. Ο Πηνειός διασχίζει τη θεσσαλική πεδιάδα και εκβάλλει στον Θερμαϊκό κόλπο. Το εν λόγω σχέδιο αποσκοπεί όχι μόνον στην κάλυψη των αρδευτικών αναγκών της Θεσσαλίας και στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, αλλά και στην ύδρευση ορισμένων αστικών περιοχών στην εν λόγω περιφέρεια.

Εντούτοις, διάφοροι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης και οργανώσεις, με αίτηση ακυρώσεως που άσκησαν ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας κατά του Υπουργείου Περιβάλλοντος, ζήτησαν την ακύρωση του εν λόγω σχεδίου. Προκειμένου να αποφανθεί επί της αιτήσεως αυτής, το Συμβούλιο της Επικρατείας αποφάσισε να υποβάλει στο Δικαστήριο πλείονα ερωτήματα ως προς την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης.

Το Δικαστήριο αφού απάντησε ότι η οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα ¹ και η οδηγία για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων δημόσιων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον (γνωστή ως οδηγία «ΕΠΕ») ² δεν αποκλείουν, καταρχήν, το επίμαχο σχέδιο, προέβη στην ερμηνεία της **οδηγίας για τους οικοτόπους** ³.

Συναφώς, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο κατάλογος των προστατευόμενων τόπων κοινοτικής σημασίας (ΤΚΣ) για τη μεσογειακή βιογεωγραφική περιοχή –ο οποίος, όσον αφορά την οικεία ζώνη, περιλαμβάνει διάφορες λίμνες και το δέλτα του ποταμού Αχελώου– τέθηκε σε ισχύ ⁴ πριν την έκδοση του νόμου με τον οποίο εγκρίθηκε το σχέδιο μερικής εκτροπής του ποταμού Αχελώου. Επιπλέον, η Ελλάδα όφειλε να λάβει μέτρα προστασίας των τόπων αυτών, δυνάμει να διαφυλάξουν το ουσιώδες οικολογικό ενδιαφέρον που οι τόποι αυτοί παρουσιάζουν σε εθνικό επίπεδο, αφ' ης στιγμής πρότεινε να περιληφθούν στον εθνικό κατάλογο ΤΚΣ. Επομένως, η Ελλάδα όφειλε, πριν ακόμη τεθεί σε ισχύ η απόφαση με την οποία εγκρίθηκε ο κατάλογος των

¹ Οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2000, για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων (ΕΕ L 327, σ. 1, και ΕΕ 2006 L 113, σ. 26).

² Οδηγία 85/337/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 1985, για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον (ΕΕ L 175, σ. 40), όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 2003/35/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Μαΐου 2003, σχετικά με τη συμμετοχή του κοινού στην κατάρτιση ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων που αφορούν το περιβάλλον.

³ Οδηγία 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 1992, για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας (ΕΕ L 206, σ. 7).

⁴ Πρόκειται για την απόφαση 2006/613/ΕΚ της Επιτροπής, της 19ης Ιουλίου 2006, με την οποία εγκρίθηκε, κατ' εφαρμογή της οδηγίας 92/43, ο κατάλογος των προστατευόμενων τόπων κοινοτικής σημασίας για τη μεσογειακή βιογεωγραφική περιοχή (ΕΕ L 259, σ. 1).

ΤΚΣ, να απαγορεύσει παρεμβάσεις που ενδέχεται να θέσουν σοβαρά σε κίνδυνο τα οικολογικά χαρακτηριστικά των τόπων αυτών. Μετά την κοινοποίηση της εν λόγω αποφάσεως στο οικείο κράτος μέλος, η διαδικασία εκτιμήσεως των επιπτώσεων πρέπει να διασφαλίζει ότι το σχέδιο εγκρίνεται καθόσον δεν πρόκειται να παραβιάσει την ακεραιότητα του τόπου αυτού. Η διαδικασία αυτή εκτιμήσεως πρέπει να διενεργείται κατά τρόπον ώστε οι αρμόδιες αρχές να μπορούν να βεβαιωθούν ότι ένα σχέδιο δεν πρόκειται να έχει επιβλαβείς συνέπειες για την ακεραιότητα του οικείου τόπου. Επομένως, **σχέδιο εκτροπής ύδατος μη άμεσα συνδεόμενο ή αναγκαίο για τη διατήρηση μιας ζώνης ειδικής προστασίας (ΖΕΠ)**⁵, αλλά **δυνάμενο να επηρεάσει σημαντικά τη ΖΕΠ αυτή, δεν μπορεί να εγκριθεί ελλείψει αξιόπιστων και επικαιροποιημένων δεδομένων για την ορνιθοπανίδα της περιοχής αυτής.**

Επιπροσθέτως, στην περίπτωση κατά την οποία, **παρά τα αρνητικά συμπεράσματα της εκτιμήσεως των επιπτώσεων επί του τόπου, ένα πρόγραμμα ή σχέδιο πρέπει να υλοποιηθεί –για επιτακτικούς λόγους σημαντικού δημοσίου συμφέροντος, περιλαμβανομένων λόγων κοινωνικής ή οικονομικής φύσεως–** και εφόσον δεν υφίστανται εναλλακτικές λύσεις, η γνώση των επιπτώσεων αυτών συνιστά **απαραίτητη προϋπόθεση για τη στάθμιση των λόγων δημοσίου συμφέροντος σε σχέση με τις επιβλαβείς συνέπειες** που το σχέδιο θα έχει για τον οικείο τόπο, προκειμένου να καθοριστούν τα αντισταθμιστικά μέτρα. Συγκεκριμένα, το κράτος μέλος οφείλει να λάβει κάθε αναγκαίο αντισταθμιστικό μέτρο ώστε να εξασφαλισθεί η προστασία της συνολικής συνοχής του Natura 2000. Το κράτος μέλος οφείλει να λάβει υπόψη το εύρος της εκτροπής ύδατος και το μέγεθος των έργων που αυτή συνεπάγεται και, συνακόλουθα, να προσδιορίσει με ακρίβεια τις βλάβες που θα επέλθουν στον τόπο αυτόν από την υλοποίηση του σχεδίου.

Η ύδρευση και η άρδευση συνιστούν λόγους «σημαντικού δημοσίου συμφέροντος» οι οποίοι μπορούν, καταρχήν, να δικαιολογήσουν σχέδιο εκτροπής ύδατος ελλείψει εναλλακτικών λύσεων.

Αντιθέτως, η υλοποίηση **σχεδίου εκτροπής ύδατος το οποίο έχει επιβλαβείς συνέπειες για την ακεραιότητα ενός ΤΚΣ όπου ευρίσκονται ένας τύπος φυσικού οικοτόπου προτεραιότητας ή/και ένα είδος προτεραιότητας** μπορεί να δικαιολογηθεί μόνο με την επίκληση λόγων που συνδέονται με **την υγεία των ανθρώπων και με θετικές συνέπειες πρωταρχικής σημασίας για το περιβάλλον.** Η ύδρευση περιλαμβάνεται, καταρχήν, μεταξύ των λόγων που συνδέονται με την υγεία των ανθρώπων. Όσον αφορά την άρδευση, δεν αποκλείεται το ενδεχόμενο, υπό ορισμένες περιστάσεις, αυτή να έχει θετικές συνέπειες πρωταρχικής σημασίας για το περιβάλλον. Άλλοι επιτακτικοί λόγοι σημαντικού δημοσίου συμφέροντος μπορούν να προβληθούν μόνον κατόπιν γνωμοδότησεως της Επιτροπής.

Στο αιτούν δικαστήριο απόκειται να κρίνει αν, στην περίπτωση περί της οποίας πρόκειται, το σχέδιο έχει πράγματι επιβλαβείς συνέπειες για την ακεραιότητα ενός ή περισσότερων ΤΚΣ όπου ευρίσκονται ένας τύπος φυσικού οικοτόπου προτεραιότητας ή/και ένα είδος προτεραιότητας.

Τέλος, το Δικαστήριο επιβεβαιώνει ότι **η οδηγία για τους οικοτόπους, ερμηνευόμενη υπό το πρίσμα της αρχής της αειφόρου αναπτύξεως**⁶, επιτρέπει, προκειμένου περί περιοχών εντός του δικτύου Natura 2000, τη **μετατροπή φυσικού ποτάμιου οικοσυστήματος σε ανθρωπογενές ποτάμιο και λιμναίο οικοσύστημα υπό τον όρο, ιδίως, ότι το κράτος μέλος λαμβάνει κάθε αναγκαίο αντισταθμιστικό μέτρο ώστε να εξασφαλισθεί η προστασία της συνολικής συνοχής του Natura 2000.** Συγκεκριμένα, ο κυριότερος σκοπός της οδηγίας είναι να ευνοήσει τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, λαμβάνοντας συγχρόνως υπόψη τις οικονομικές, κοινωνικές, πολιτιστικές και περιφερειακές απαιτήσεις. Η διατήρηση της βιοποικιλότητας αυτής ενδέχεται, σε ορισμένες περιπτώσεις, να απαιτεί την ενθάρρυνση ανθρώπινων δραστηριοτήτων.

⁵ Τα κράτη μέλη κατατάσσουν μεταξύ άλλων σε ΖΕΠ τα πιο κατάλληλα, σε αριθμό και επιφάνεια, εδάφη για τη διατήρηση των αγρίων πτηνών στη γεωγραφική θαλάσσια και χερσαία ζώνη στην οποία εφαρμόζεται η οδηγία 79/409/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 2ας Απριλίου 1979, περί διατηρήσεως των αγρίων πτηνών (άρθρο 4, παράγραφος 1). Οι ζώνες ειδικής προστασίας που έχουν ταξινομηθεί από τα κράτη μέλη περιλαμβάνονται στο δίκτυο Natura 2000.

⁶ Η οποία κατοχυρώνεται στο άρθρο 6 ΕΚ.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η προδικαστική παραπομπή παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, να υποβάλουν στο Δικαστήριο ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά σύμφωνα με την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, κατά τον ίδιο τρόπο, τα άλλα εθνικά δικαστήρια που επιλαμβάνονται παρόμοιου προβλήματος.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημερώσεως, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της αποφάσεως είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσίευσής της

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδα ☎ (+352) 4303 2582

Στιγμιότυπα από τη δημοσίευση της αποφάσεως διατίθενται από το "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106